

احترام به حق تنوع فرهنگی و حمایت از حق بر شهر کودکان

شناسه خبر : ۱۳۹۷۴۵ چهارشنبه ۱ فروردین ۱۴۰۳ - ۱۰:۵۰

با رشد و توسعه شهرنشینی در جهان فضاهای شهری در برآورده ساختن نیازهای اجتماعی، فردی و فرهنگی جامعه بخصوص کودکان نقش منحصر به فردی دارند.

به گزارش موج خبر، محمدمهدی سیدناصری - مدرس دانشگاه و پژوهشگر حقوق بین الملل کودکان؛ گسترش شهرها و افزایش شهرنشینی نیازهای فرهنگی، اجتماعی و ... افراد جامعه بخصوص کودکان را دستخوش تغییرات کرده است از این رو دولت‌ها با چالش‌های مختلفی در حوزه حقوق گروه‌های خاص شهروندان مثل کودکان مواجه هستند، چرا که کودکان به علت شرایط خاص سنی و رشدی خود نیازمند توجه بیشتری نسبت به بزرگسالان هستند و از حقوق ویژه‌ای برخوردارند.

اما در نگاهی گذرا به این مهم می‌بینیم شهرها نه تنها برای کودکان طراحی نشده، بلکه آنها را از کمترین حقوق ویژه خود نیز بهرهمند نمی‌سازند، به این دلیل که امروزه در اثر توسعه روزافزون شهرهای کوچک و بزرگ حقوق کودکان در دسترسی به فضاهای شهری مطلوب مورد نقض قرار گرفته و به نوعی این کمبود به قانون خانواده منتقل شده است.

این درحالی است که براساس آمارهای رسمی بیش از نیمی از کودکان ساکن در دهکده جهانی در محیط‌های شهری زندگی می‌کنند و فضاهای شهری بخش عمده‌ای از زمان و محیط زندگی روزمره آنها را به خود اختصاص داده است.

از این رو ارتقای کیفیت این فضاها متناسب با نیاز واقعی کودک (اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و ...) در سلامت و رشد قوای جسمی، تقویت تعاملات اجتماعی و همبستگی‌های گروهی و پرورش خلاقیت در این بخش از جامعه و پرورش شهروندانی فعال، مطالبه‌گر در انتقال هویت و فرهنگ به نسل‌های بعدی مؤثر بوده و لازم است جدی گرفته شود.

اما، علی‌رغم اهمیت موضوع و ابعاد سازنده آن در شهرها و کلانشهرها، توجه چندانی به آن نشده و همانطور که قبلاً اشاره شده مسئولیت تکمیل یا تامین این نیاز مستقیم به عهده خانواده‌ها قرار گرفته است.

به این ترتیب پس از نیازسنجی‌های جدی و هشدار کارشناسان امروزه رویکرد شهر دوستدار کودک با هدف رفع مشکل یا به عبارتی معضل مطرح شده و این پرسش را مطرح می‌کند که چگونگی توجه به کودک، ابعاد، معیارها و شاخص‌های آن در فضاهای شهری تفسیر مطلوبی نشده است.

جای تردید نیست که پاسخ این پرسش در مهمترین سند حقوقی کودکان، کنوانسیون حقوق کودک است که دولت‌ها را مکلف به حمایت از حقوق بنیادین آنها کرده است. حق عدم تبعیض، حقوق کودکان، کودکان توانخواه، حق شنیده شدن، برخورداری از امنیت اجتماعی، حق بر سلامت، حق بر تحصیل و حق بر بازی و تفریح از مهمترین حقوق کودکان در شهرها تعیین شده است.

اما به واقع تکلیف دولت‌ها در حمایت و تضمین حق بر شهر کودکان چیست؟

در نگاه اول حق بر کرامت انسانی ایجاب می‌کند محل زیست کودک، محلی برای سکونت درخور شأن و کرامت انسانی باشد، کودکی که درگیر فقدان سرپناه، تغذیه مناسب، آب آشامیدنی و محیط زیست سالم است و با فقر، کارنامناسب، بازماندگی از تحصیل، بدسرپرستی و محرومیت از فراغت و سرگرمی دست‌وپنجه نرم می‌کند، از حقوق دیگر خود به‌عنوان یک شهروند باز می‌ماند.

از طرف دیگر بر فرض تحقق حقوق ابتدایی کودک، شهر باید محلی برای تمرین دموکراسی باشد؛ حق شنیده شدن، مشارکت در تصمیم گیری های مربوط به کودک، آزادی بیان و مطالبه گری از رهگذر تبیین و مفهوم سازی حق بر شهر محقق می شود.

این درحالی است که همه براین نکته اتفاق نظر دارند که حق بر شهر فقط مربوط به حق دسترسی به امکانات شهری نیست، بلکه حق شنیده شدن و تبدیل شهرها به مکان بهتری برای زندگی کودکان است. درحالی که هرروز در سرتاسر جهان، کودکان زیادی دیده نشده و شنیده نشده، در انتظار تصمیماتی هستند که خود هیچ گونه نقشی در آن ندارند.

به این ترتیب حق بر مشارکت در تصمیم گیری های مربوط به کودک با نظارت جوامع مدنی و مردم نهاد، احترام به حق تنوع فرهنگی کودکان در کلان شهرهای مهاجرپذیر با داشتن اقلیت های قومی، مذهبی و زبانی از طریق شوراهای کودکان و نوجوانان قابل تحقق است و این تجربه به جز کشورهای اروپایی، آمریکایی در کلان شهرهای ایران نیز تجربه شده است.

در بافت شهری، «حق بر شهر» فرصتی برای مشارکت در اداره شهر است. تصمیم گیرندگان شهری به عنوان حکومت های محلی، تجربه دموکراسی برای کودکان را از طریق چنین شورا هایی باید در دستور کار خود قرار دهند.

الزامات یونیسف در برند شهر دوستدار کودک حاوی رویکردی مبتنی بر تحقق حقوق کودک و حق بر شهر است. ابتکار شهرهای دوستدار کودک بر اساس کنوانسیون حقوق کودک بر چهار محور کلیدی استوار است. اصل عدم تبعیض، مراقبت و حمایت برای تضمین بهترین منافع کودک، حق ذاتی کودک بر حیات، بقا و توسعه و احترام به نظرات کودک و مشارکت در تصمیماتی که بر آنها تأثیر می گذارد.

مناسب سازی فضای شهری جهت حق بر فراغت، دسترس پذیری، طراحی مبلمان شهری، تدبیر اتاق های مادر و کودک در پایانه ها و مراکز تفریحی، شاید نخستین رسالت شهرهای دوستدار کودک باشد اما درواقع شهر دوستدار کودک شهری است که در آن همه الزامات حق بر شهر برای کودکان رعایت شده باشد؛ شهری پویا که حقوق مندرج در کنوانسیون حقوق کودک و اسناد بالادستی در جهت حق بر تنوع فرهنگی در آن بومی سازی شده و حق بر آموزش و یادگیری مستمر برای نیل به حقوق شهروندی ساکنان آن در دستور کار پارلمان شهری قرار داشته باشد، شهری که در آن سرمایه گذاری شهری، بهره وری از فضای شهری، طراحی، برنامه ریزی و اجرای پروژه های شهری با در نظر گرفتن منافع کودکان باشد.

در سوی دیگر حق ها، تکالیف وجود دارد. کودکان به عنوان قشر آسیب پذیر حق بر بهره مندی از حمایت ها و تضمین های ویژه ای را دارند که این مهم بر عهده دولت، حکومت های محلی و نیز بازیگران غیردولتی است. برای تحقق شهری

فراگیر، ایمن، تاب‌آور و پایدار، تحقق حداکثری حقوق شهروندی و رشد مفهوم شهروند مسئولیت‌پذیر و مطالبه‌گر، مسئولیت و پاسخ‌گویی دولت و حاکمان محلی در صدر اهمیت است.

تحقق حقوق کودک از رهگذار حق بر شهر ایجاب می‌کند شهر و تصمیمات شهری بیش‌ازپیش برای شهروندان دسترس‌پذیر و مشارکت‌پذیر باشد. تصمیم‌گیران شهری موظف‌اند، درخصوص حمایت از حقوق کودک، صدای آنان در طراحی و اجرای پروژه‌های شهری باشند.

و در آخر می‌بایست گفت که دولت‌ها مطابق با کنوانسیون حقوق کودک متعهد به تحقق حقوق بنیادین کودکان در شهرها مانند حق عدم تبعیض، حقوق کودکان معلول، حق بر شنیده شدن، برخورداری از امنیت اجتماعی، حق بر سلامت، حق بر تحصیل و حق بر بازی و تفریح است. هرچند اقدامات نظری خوبی از سوی دولت‌ها در این حوزه صورت گرفته، با این حال ناگفته پیداست که در عمل تا رسیدن به وضعیت مطلوب کودکان فاصله بسیاری وجود دارد.

انتهای پیام/

انتهای پیام/